

Nr 612

Av herr **Hansson** i Skegrie m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 156, med förslag till lag angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m.

I propositionen nr 156 föreslås, att en omreglering skall ske av vissa ersättningar för tidigare yrkesskador, som icke omfattas av den vid fjol-årets riksdag antagna lagen om yrkesskadeförsäkring. Yrkesskadelivrän-terna bör såsom framhållas i propositionen utgöra en skälig kompensation för den arbetsförtjänst, som förlorats till följd av skada. Det måste också anses vara rimligt och i överensstämmelse med försäkringens syfte, att alla invalider vid samma invaliditet får samma livränta oberoende av när skad- an inträffat. Allmän enighet torde råda om att de livräntor, som utgår enligt den äldre olycksfallsförsäkringslagstiftningen, i det syftet bör upp- uppräknas. Det i propositionen framlagda förslaget till förbättring av dessa livräntor synes oss på ett tillfredsställande sätt tillgodose kravet på rättvisa åt ifrågavarande grupper.

Kostnaderna för den föreslagna omregleringen beräknas första året upp- gå till omkring 22 milj. kronor för att sedan successivt sjunka. Enligt det i propositionen framlagda lagförslaget skall dessa kostnader bäras av varje kalenderårs arbetsgivare/försäkringstagare enligt 1954 års yrkesskadeför- säkringslag.

De tidigare tilläggsbelopp, som utgått i syfte att utjämna skillnaderna i ersättningsnivå mellan skadefall från olika tider, har helt bestritts av statsmedel. Sålunda beslutade 1938 års riksdag om livräntetillägg av stats- medel åt vissa livräntetagare enligt 1901 års lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete. Under 1940-talet utgick av statsmedel dyrtidstillägg med i allmänhet 20 proc. till ersättningar för skador, som inträffat före den 1 januari 1941. De ersättningstillägg, som nu enligt beslut av 1950 års riksdag utgår, bestrides också helt av statsmedel. I förevarande proposition har emellertid denna princip frångåtts och i stället föreslagits, att finansieringen av kostnaderna för omregleringen skall åvila försäk- ringstagarna, d. v. s. arbetsgivarna, enligt yrkesskadeförsäkringslagen. Det härför erforderliga avgiftstillägget skulle motsvara omkring en tiondels procent av de årliga lönesummor arbetsgivarna betalar ut.

Motiveringen för det i propositionen framlagda förslaget till finansiering av omregleringen har närmare angivits i den departementspromemoria, som ligger till grund för propositionen. I denna promemoria liksom i det för-

slag, som riksförsäkringsanstalten tidigare framlagt, framhålles, att arbetsgivarna i sin egenskap av försäkringens bärare är att betrakta som en kollektiv enhet. Växlingarna i arbetsgivarbeståndet anses då ej böra få den verkan, att kostnaderna för de yrkesskadade lagligen tillerkända tillägg å förut bestämda livräntor skulle överföras från försäkringen till staten. Att de hittillsvarande såsom provisoriska betraktade dyrtidstilläggen och ersättningstilläggen bekostats med statsmedel kan enligt promemorian icke anses utgöra avgörande skäl för att staten skall svara även för den nu föreslagna mera definitiva lösningen. Om livräntebeloppen från början varit indexreglerade skulle någon tvekan icke kunnat råda därom, att även indextilläggen skulle finansierats genom avgifter av arbetsgivarna/försäkringstagarna. Departementschefen har i propositionen anslutit sig till dessa synpunkter och bl. a. anfört: »Det kan emellertid, såsom närmare utvecklas i promemorian, inte anses mindre riktigt att 1956 års arbetsgivarkollektiv år 1956 svarar för utgifter på grund av skador, som inträffat t. ex. år 1940, än att 1970 års arbetsgivarkollektiv, vid en indexreglering inom försäkringen, år 1970 bekostar utgifter i skadefall från år 1956.»

Det är naturligtvis riktigt, att arbetsgivarna i sin egenskap av försäkringens bärare är att betrakta som en kollektiv enhet. Men härvid bör understrykas, att 1956 års arbetsgivarkollektiv är ett annat än t. ex. 1940 års arbetsgivarkollektiv. Det i propositionen framlagda förslaget innebär, att försäkringstagare, som inträtt senare, skulle få vara med om att bära kostnaderna för tidigare skador hos arbetsgivare, vilka kanske inte längre finns med. Detta synes oss bryta mot de försäkringsmässiga principer, enligt vilka ifrågavarande livräntor utgått. En sådan ordning bör kunna accepteras endast om en indexreglering i förväg beslutats och ingått som en förutsättning i försäkringen.

Det kan enligt vår mening icke vara rimligt, att kostnaderna för en i efterhand beslutad höjning av livräntor utöver de maximeringsbelopp, som den tidigare lagstiftningen medgivit, lägges på arbetsgivarna på sätt som i propositionen föreslagits, då det vid ifrågavarande lagstiftning icke förutsatts, att någon retroaktiv höjning skulle komma till stånd. Det i propositionen framlagda förslaget till finansiering av omregleringen synes oss bryta mot principen, att lagar icke får givas tillbakaverkande kraft. Den jämförelse, som i det ovan citerade fallet i propositionen göres mellan 1956 och 1970 års arbetsgivarkollektiv, kan då enligt vår mening inte vara hållbar. Staten bör, såsom vi ovan framhållit, tillförsäkra ifrågavarande livräntetagare en skälig ersättning. Men detta kan enligt vår mening under förhandenvarande förhållanden icke ske på annat sätt än att kostnaderna för omregleringen bestrides av statsmedel.

Detta synes oss också vara helt i överensstämmelse med den ståndpunkt, som 1950 års riksdag tog genom beslutet om de nu gällande ersättnings-tillägg. I propositionen nr 97/1950 framhöll dåvarande departementsche-

fen: »De äldre maximeringsbestämmelserna voro ett uttryck för vad som ansågs skäligt med hänsyn till dåvarande lönenivå och levnadskostnader. Utvecklingen har medfört, att de ersättningar, som bestämts med tillämpning av dessa äldre regler, numera framstå som uppenbart otillräckliga; det bör enligt min mening ankomma på staten att i rimlig omfattning bereda kompensation åt dem, som på detta sätt kommit i ett sämre läge än som avsetts med lagstiftningen.» Andra lagutskottet framhöll i sitt utlåtande (nr 38/1950), att grunden till att ersättningstilläggen skulle finansieras genom statsmedel var, »att då staten en gång tillförsäkrat vissa behövande rätt till understöd, staten även i fortsättningen bör, såvitt möjligt, tillse, att denna rätt under ändrade förhållanden icke mister större delen av sitt värde». Riksdagen biföll i detta avseende propositionen och gjorde därmed ifrågavarande uttalande till sitt.

Kostnaderna för den i förevarande proposition föreslagna omregleringen av vissa ersättningar, som utgår enligt den äldre olycksfallsförsäkringslagstiftningen, bör enligt vår mening bestridas av statsmedel. Omregleringen skall enligt propositionen träda i kraft den 1 januari 1956. Kostnaderna har för år 1956 beräknats till omkring 22 milj. kronor. För budgetåret 1955/56 bör då anvisas ett anslag av statsmedel på 11 milj. kronor.

Med anledning av vad som ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av propositionen nr 156 måtte besluta, att kostnaderna för ifrågavarande omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete m. m. må bestridas av statsmedel, samt för budgetåret 1955/56 härför anvisa ett förslagsanslag av 11 000 000 kronor, samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderlig lagtext.

Stockholm den 13 april 1955

Nils G. Hansson
i Skegrie

Stig F. Hansson
i Önnarp

J. Onsjö

Torsten Andersson
Brämhult

Harald Larsson
i Hedenäset

C. O. Carlsson
i Bakeröd